

Samouk, podróżnik, badacz i filantrop w jednej osobie

2023 r. jest również Rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego. Urodził się on w 1797 r. w Głuszyńcu (obecnie część Poznania) w rodzinie zubożałego szlachcica Franciszka Strzeleckiego herbu Oksza i Anny z Raczyńskich. Nie miał wyższego wykształcenia, był samoukiem. Od dzieciństwa jego wielkim marzeniem było podróżowanie, a celem jego pierwszych wypraw stały się: Austria, Czechy, Szwajcaria, Włochy i Dalmacja. Sfinansowanie kolejnych wypraw było możliwe dzięki spadkowi, jaki otrzymał od magnata Franciszka Sapiehy, który powierzył mu zarządzanie swoim wielkim majątkiem Bychowiec pod Mohylewem.

W 1829 r. Strzelecki opuścił Polskę. Mieszkał m.in. w Wielkiej Brytanii, a w 1834 r. wyruszył z Liverpoolu w 9-letnią podróż dookoła Ziemi na własny koszt. Podczas tej wyprawy prowadził np. wielotematyczne badania przyrodnicze w Ameryce Północnej, a najważniejsze odkrycia z tego okresu to odkrycie eksploatowanego do dziś złoża rud miedzi w Kanadzie. W Ameryce Południowej z kolei badał tamtejsze wulkany i złoża surowców mineralnych oraz prowadził badania geologiczne i obserwacje meteorologiczne. Oprócz tego w latach 1839–1843 eksplorował Australię, Nową Zelandię i Tasmanię. Stając 12 marca 1840 r. na najwyższym szczycie Wielkich Gór Wododziałowych, nazwał go na cześć przywódcy insurekcji z 1794 roku Górą Kościuszki (Mount Kosciuszko).

Strzelecki odkrył także krainę Gippsland (obecnie główny australijski region hodowli bydła) oraz dolinę Latrobe, gdzie znajdują się jedne z największych na świecie pokłady węgla brunatnego, ropy naftowej i złota.

Oprócz tego był pełnomocnikiem, a potem dyrektorem wykonawczym Brytyjskiego Stowarzyszenia Pomocy założonego przez grupę

arystokratów, bankierów i filantropów, które w czasie Wielkiego Głodu niosło pomoc głodującym w Irlandii. Skupił się na dożywianiu i niesieniu pomocy materialnej dzieciom, a nie dorosłym. Za swoje zasługi Paweł Edmund Strzelecki został wpisany do galerii bohaterów narodowych Irlandii.

Strzelecki zmarł w 1873 r. w Londynie i pochowano go na cmentarzu Kensal Green. W 1997 r. jego prochy sprowadzono do Polski i złożono w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w podziemiach kościoła św. Wojciecha w Poznaniu.

Jako zasłużony podróżnik i odkrywca został uhonorowany wysokimi odznaczeniami oraz medalami angielskimi. Jedno z nich nadała mu w 1869 Królowa Wiktorja – tytuł Rycerza Komandora Orderu św. Michała i św. Jerzego.